

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

SOU 2025:33

Migrationsminister Johan Forssell
Särskild utredare Robert Schött

2025-04-01

Utredningens kontext

1. Skydda samhällets grundläggande värderingar
2. Stärka förtroendet för migrationspolitiken
3. Förbättra integrationen
4. Rättvisa mot de som sköter sig

Vandelsutredningen

Särskild utredare Robert Schött samt
utredningssekreterare Martina Palmgren och
Alexander Carlström Ernst

Sakkunniga samt experter från
Migrationsverket, Polismyndigheten,
migrationsdomstolarna och
Advokatsamfundet

Utredningens uppdrag (dir. 2023:25)

- Översyn *i vissa delar* av utlänningslagen
- Skärpta och vidgade krav på hederligt levnadssätt (vandel)
- Utökade möjligheter att neka (vägra) och återkalla uppehållstillstånd samt avvisa utlänningar på grund av bristande vandel
- Behovet av tillgång till relevant information och olika stöd utifrån effektivare arbetsmetoder för främst Migrationsverkets beslutsfattande

Vandelsbegreppet återinförs i utlänningslagen

- Ett grundläggande krav utifrån begreppet *vandel* återinförs för att en utlänning ska få resa in eller vistas i Sverige
- Begreppet *vandel* ska därmed ersätta begreppen *levnadssätt* och *misskötsamhet* i utlänningslagen

Ett tydligt definierat vandelsbegrepp

Begreppet vandel föreslås i utlänningslagen definieras som att en utlänning

”lever på ett hederligt och skötsamt sätt, och därmed följer gällande författningar samt i Sverige verkställbara avgöranden och andra beslut av domstolar och myndigheter”.

En enhetlig bedömning

Motsvarande rättsliga förutsättningar föreslås i princip ska gälla för såväl att vägra en utlänning uppehållstillstånd som att återkalla ett sådant tillstånd.

Prövningen ska ske utifrån en *samlad bedömning* där det inte enbart beaktas om utlänningen dömts för brott utan också hans eller hennes bristande vandel i övrigt.

Bristande vandel

- Brott där utlänningen dömts till en strängare påföljd än böter
- Återfall i brott även med böter som påföljd, och/eller
- Beteenden/handlingssätt som samhället i övrigt motverkar även om de inte är straffbelagda.

Bristande vandel (exempel)

- Ovilja att betala skulder
- Missbruk av välfärdssystemet
- Bristande regelefterlevnad (inte rättar sig efter grundläggande svenska värderingar och handlingssätt)
- Olika säkerhetshot, såsom medverkan eller annat samröre med bland annat kriminella nätverk eller våldsbejakande organisationer

Bör yttranden beaktas?

Yttranden som allvarligt hotar grundläggande svenska demokratiska värden, är systemhotande eller som kan hota den offentliga förvaltningens legitimitet är redan kriminaliserade.

Men även yttranden som i ett sammanhang med vissa åtföljande konsekvenser bör kunna ses som ett sådant hot mot säkerheten som kan ha betydelse för att vägra en utlänning rätt att resa in eller vistas i Sverige.

Även EU-rätten öppnar upp...

för att beakta andra vandelsbrister än brott inom begreppet *hot mot allmän ordning **eller** säkerhet*.

Föreslås kunna *återkalla*

- uppehållstillstånd p.g.a. familjeanknytning enligt 5 kap. 3 § utlänningslagen
- uppehållstillstånd för en utlänning med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat – liksom även hans eller hennes familjemedlemmar.

Även annan grund än bristande vandel

Uppehållstillstånd föreslås också ska

- *återkallas eller vägras* om oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medgivits förtigits
- *återkallas* om förutsättningarna inte längre föreligger
- *återkallas* om en utlänning med tidsbegränsat uppehållstillstånd inte har för avsikt att vistas i Sverige.

Vissa tidsgränser slopas vid återkallelse

Tidsfristerna i 7 kap. 1 och 3 §§ tas bort.

Vid prövningen av om ett uppehållstillstånd bör vägras eller återkallas ska hänsyn enbart tas till utlänningens *etablering* i Sverige och övriga *familjeförhållanden*.

Vid prövningen av återkallelse av uppehållstillstånd ska hänsyn därutöver bara kunna tas till *särskilda skäl som starkt talar mot* att tillståndet återkallas.

Fler och skärpta grunder för avvisning

Avvisning ska kunna ske av en utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem och som

- tidigare dömts till en strängare påföljd än böter,
- återfallit i brott eller annars kan antas begå brott i Sverige eller något annat nordiskt land, eller
- *inte uppfyller kravet på vandel.*

Ökad tillgång till relevant information

I första hand den sekretessbrytande bestämmelse som föreslagits i betänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter (SOU 2024:63)*.

I andra hand *en generell uppgiftsskyldighet* i utlänningslagen för vissa aktörer

- uppgifter ska på begäran av Migrationsverket lämnas *om de behövs* i ärendehandläggningen och
- först efter en *intresseavvägning* och med beaktande av föreliggande *sekretess*

Sammanfattning

1. Återinfört vandelskrav i utlänningslagen

- Utökade möjligheter att neka och återkalla uppehållstillstånd samt avvisa på grund av bristande vandel
- Till exempel om personen har skulder till enskilda eller det allmänna, inte har följt ett myndighetsbeslut och därför påförts vite, upprepad lindrigare brottslighet, missbruk av välfärdssystemen eller att personen utgör ett säkerhetsshot
- Om konsekvensen av yttranden hotar allmän ordning eller säkerhet eller om yttranden är straffbara kan det leda till att uppehållstillstånd nekas eller återkallas.

2. Möjligheter till återkallelse av uppehållstillstånd i fler fall

- Om personen medvetet lämnar oriktiga uppgifter eller medvetet förtiger omständigheter som är av betydelse för att få tillståndet
- Utvidgas till att även gälla om någon annan lämnat felaktiga uppgifter, t ex anhörig eller arbetsgivare
- Slopade tidsgränser vid återkallande avseende vistelsetiden i Sverige

Ikraftträdande

Ändringarna i utlänningslagen föreslås träda i kraft
den 1 juli 2026.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

SOU 2025:33

Migrationsminister Johan Forssell
Särskild utredare Robert Schött

2025-04-01